

УДК 316.72(71=161.2)“1962/1971”

КРУКОВСЬКИЙ ВІТАЛІЙ

студент кафедри історії світового українства історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка

KRUKOVSKYI VITALIY

a student at World Ukrainians Department of Historical Faculty of the Taras Shevchenko Kyiv National University

Бібліографічний опис:

Круковський, В. (2019) Боротьба української діаспори за багатокультурність Канади (1962–1971). *Народна творчість та етнологія*, 4 (380), 101–108

Krukovskyi, V. (2019) Ukrainian Diaspora's Struggle for Canadian Multiculturalism (1962–1971). *Narodna tvorchist ta etnolohiya [Folk Art and Ethnology]*, 4 (380), 101–108

БОРТЬБА УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ ЗА БАГАТОКУЛЬТУРНІСТЬ КАНАДИ (1962–1971)

Анотація / Abstract

Переломним моментом в інтеграції української діаспори в суспільно-політичне та культурне життя Канади стало запровадження в державі політики багатокультурності. Делегати VII Конгресу українців Канади 1962 року звернулися до державної влади з проханням усіляко сприяти зрівнянню прав українців Канади з тими, які мають англо- та франко-канадські спільноти в галузі освіти, культури й мистецтва. У резолюції форуму порушувалися питання про впровадження вивчення української мови в канадських школах і університетах, збільшення кількості українських студентів.

19 липня 1963 року федеральний уряд Канади призначив Королівську комісію двомовності та двокультурності, покликану дослідити проблему загострення протистояння англо-франко-канадців та запропонувати шляхи її вирішення. Від початку роботи комісії КУК розгорнув розробку брифів, які представляв та захищав у всіх канадських центрах, наполягаючи на тому, що багатокультурність краще характеризує справжнє становище країни. І її суспільство формують не лише дві етнокультурні спільноти.

3 березня 1964 року у верхній палаті федерального парламенту сенатор Павло Юзик виголосив промову «Канада: багатокультурна нація», у якій він зазначив, що держава в етнічному розумінні складається не лише з англо- і франко-канадців, але й із «третього елемента». Ідеться про аллофонів – представників національних меншин країни, які живуть переважно в західних регіонах.

Першим успіхом Комітету українців Канади стало порозуміння із провінційним урядом Квебеку, коли українці визнали французьку спільноту як першопоселенців на цій території і погодилися на французьку як державну мову. Тим часом прем'єр-міністр провінції Жан Лесаж 3 жовтня 1965 року на зустрічі з керівниками КУК у Вінніпегу офіційно підтримав позицію про Канаду як радше багатокультурну, аніж двокультурну державу, тим самим ввівши українськомовне навчання в початкових класах, де набиралася відповідна кількість учнів.

У грудні 1968 року за ініціативи сенатора та його комітету з культурних прав, за підтримки федерального уряду, провінційного уряду Онтаріо та кількох міжетнічних організацій, у Торонто була скликана конференція «Блоків з питань культурних прав». Делегати рішуче відхилили поняття «бікультурність», як несумісне з ідеалом «рівноправного суспільства», і закликали уряд Канади до «офіційного визнання багатокультурного характеру Канади», відповідного переорієнтування фінансування громадських культурних організацій.

Завдяки наполегливій діяльності КУК та інших громадських організацій українська громада досягла прийняття рішення з урахуванням своїх інтересів. У 1970 році провінційні парламенти всіх степових провінцій, зокрема Манітоби та Альберти, прийняли закони, за якими шкільні ради мали можливість запроваджувати двомовне англо-українське навчання. 8 жовтня 1971 року прем'єр-міністр Канади П. Трюдо виклав у Палаті громад парламенту засади нової політики багатокультурності. На X Конгресі українців Канади, що відбувся 8–11 жовтня 1971 року, він наголосив на важливості засад політики не лише для українців Канади, а й для всього канадського суспільства загалом, підкреслюючи той факт, що представники КУК сприяли перетворенню країни в багатокультурну державу.

Ключові слова: багатокультурність, Комітет українців Канади, «третій елемент», аллофони, Королівська комісія двомовності та двокультурності, національна меншина, ономастичний білінгвізм.

The introduction of multiculturalism policy in the state has become the turning point in the Ukrainian Diaspora integration into the social, political and cultural life of Canada. The delegates of the VII Congress of Canadian Ukrainians in 1962 have appealed to the state authorities to promote the equalization of the rights of Canadian Ukrainians with those of the Anglo-Canadian and French-Canadian communities in the fields of education, culture and art. The problem of introduction of Ukrainian language study at Canadian schools and universities to increase the number of Ukrainian students has been raised in the forum resolution.

On July 19, 1963, the federal government of Canada has appointed the Royal Commission on Bilingualism and Biculturalism to investigate the problem of confrontation exacerbation of Anglo-French Canadians and suggest ways to solve it. Since the commencement of its work, the CUC has deployed brigades, which have represented and defended in all Canadian centers, insisting that multiculturalism characterizes better the real situation in the country. And its society is formed not only by two ethno-cultural communities.

On March 3, 1964, in the upper house of the federal parliament, Senator Paul Yuzyk has enounced the speech *Canada: a Multicultural Nation*. He has noted that the state in the ethnic sense consists not only of Anglo- and French-Canadians, but also of the *third element*: it refers to allophones – representatives of national minorities of the country, who live mainly in western regions.

The first success of the Canadian Ukrainians Committee consists in the understanding with the provincial government of Quebec when the Ukrainians have recognized the French community as the settlers in the area and agreed to French as a state language. Meanwhile, the prime minister of the province, Jean Lesage, on October 3, 1965, at a meeting with the CUC leaders in Winnipeg, has supported officially the position of Canada as a rather multicultural than bicultural state, thereby introducing Ukrainian-language teaching in primary schools, where the corresponding number of students is taken.

In December 1968, at the initiative of the Senator and his Committee on Cultural Rights, with the support of the federal government, the Provincial Government of Ontario and several interethnic organizations, a Conference on *Cultural Rights Blocks* has been convened in Toronto. The delegates have rejected decisively the *biculturalism* concept as incompatible with the idea of the *society with equal rights*, and called the Canadian government to recognize officially the multicultural nature of Canada, a corresponding redirection of funding for public cultural organizations.

Thanks to the persistent work of the CUC and other public organizations, the Ukrainian community has reached a decision assumption based on its interests. In 1970 the provincial parliaments of all steppe provinces, in particular Manitoba and Alberta, have decreed laws enabling school councils to introduce bilingual English-Ukrainian education. On October 8, 1971, prime minister of Canada P. Trudo has stated the foundations of a new policy of multiculturalism in the House of Commons. At the X Congress of Canadian Ukrainians, held on October 8–11, 1971, he has emphasized the importance of policy principles not only for Ukrainians in Canada, but also for the entire Canadian society on the whole, emphasizing the fact that the CUC representatives have contributed to the country transformation into a multicultural state.

Keywords: multiculturalism, Committee of Canadian Ukrainians, *the third element*, allophones, Royal Commission of Bilingualism and Biculturalism, national minority, onomastic bilingualism.

Переломним моментом в інтеграції української діаспори в суспільно-політичне та культурне життя Канади стало запровадження в державі політики багатокультурності [5, с. 55]. Комітет українців Канади (далі – КУК) надавав політичного значення затвердженню загального культурного плюралізму, щоб суттєво поліпшити ста-

новище української спільноти. Він усіляко підтримував утілення в життя державного Акту про багатокультурність. Починаючи з 1920-х років, наголошувалося на гострій необхідності якнайшвидшого прийняття урядом такого рішення, яке б сприяло залученню всіх канадських етнокультур до процесів розвитку країни [1, арк. 122].

Тактика КУК базувалася на безперервному апелюванні до федерального уряду з пропозиціями надати українській спільноті таку саму підтримку в соціальному розвитку, яку вже мали інші спільноти Канади. Зокрема, делегати VII Конгресу українців Канади 1962 року звернулися до державної влади з проханням усіляко сприяти зрівнянню прав українців Канади з тими, які мають англо- та франко-канадські спільноти в галузі освіти, культури та мистецтва. У резолюції форуму порушувалося питання про впровадження вивчення української мови в канадських школах і університетах, збільшення кількості українських студентів [1, арк. 122–123].

Загалом, вимоги КУК доброзичливо сприймалися урядом Канади. Його представників часто запрошували на урядові слухання щодо політики багатокультурності. Можливо, тому, що українці не висували ультиматумів і не вимагали введення української мови як державної, а лише хотіли надати їй вільного статусу та урядової дотації [1, арк. 123].

На противагу федеральній політиці, що визнавала в державі дві основні культури – англо- та франко-канадську, КУК ратував за утвердження багатокультурності. Канадець українського походження Ярослав Рудницький висунув концепцію «широкої двомовності», акцентуючи на тому, що пропаговану в канадському суспільстві двомовність не слід розуміти лише як англо-французьку, бо є регіони, де позиції французької мови слабкі (Захід Канади). Тому найкращим виходом із ситуації, на його думку, мала бути багатомовна й багатокультурна Канада з двома офіційними та багатьма регіональними мовами («ономастичний білінгвізм») [2, с. 307].

19 липня 1963 року федеральний уряд Канади призначив Королівську комісію двомовності та двокультурності, покликану дослідити проблему загострення протистояння англо-франко-канадців та запропонувати шляхи її вирішення. Від початку роботи комісії КУК розгорнув розробку бріфів, які представляв та захищав у всіх канадських

центрах. Стверджував, що Канада – це не двокультурна, а багатокультурна країна, і що її суспільство формують не лише дві етнокультурні спільноти [1, арк. 123]. Також наполягав, що багатокультурність краще характеризує справжнє становище Канади. У численних заявах та бріфах, спираючись на статистичні дані перепису, він аргументував існування третьої сили – чверті канадського населення, яке не було ані англійським, ані французьким [7, р. 50]. Особливу увагу звернено на необхідність широкого запровадження української мови як важливого показника національності в навчальних закладах [4, с. 262].

Оцінюючи значення цього послання в боротьбі за впровадження двомовності в навчальних закладах Канади, український громадський діяч П. Саварин цілком слушно зауважив: «Сьогодні трудно сказати, який вплив мав цей “бріф” на становище української мови в Альберті, але розголосок нам багато допоміг, і багато деяких, своїх і чужих, задумалися над проблемою мови інших канадців. Я сказав би, що цей “бріф” вияснив урядовим чинникам, що асиміляція – явище жорстоке і ненормальне, не потрібне, бо доводить до конфліктів і незадоволення, а тим самим шкодить національній єдності. Зокрема цей “бріф” вияснив, що свідомі українські канадці на асиміляцію добровільно не підуть, уважаючи, що лояльність супроти Канади не має нічого спільного взагалі з любов’ю до рідної мови й культури» [4, с. 262].

3 березня 1964 року у верхній палаті федерального парламенту сенатор Павло Юзик виголосив промову «Канада: багатокультурна нація». Він зазначив, що держава в етнічному розумінні складається не лише з англо- і франко-канадців, але й із «третього елемента». Цим третім компонентом є алофони – канадці не англосаксонського й не французького походження, чії позиції особливо міцні в західних провінціях, де українці, поляки, німці та інші іммігранти складають значну частину населення. Так,

за його підрахунками «третьої елемент» у Канаді в 1961 році становив 26 %, що лише на 4 % менше від загальної кількості франко-канадців у державі (англо-канадці склали 44 %). Більше того, у Саскачевані він сягав 53 %, в Альберті – 49 %, у Манітобі – 48 %. Отже, «третьої елемент», або, інакше кажучи, «третьої сила», претендує на отримання статусу окремої нації поряд із двома існуючими. З того часу українці неодноразово заявляли, що є більш ніж достатньо підстав вважати їх за таких самих будівничих Канади як англо- та франко-канадці [2, с. 307].

Першим успіхом КУК стало порозуміння з провінційним урядом Квебеку, коли українці визнали французьку спільноту як першопоселенців на цій території і погодилися на французьку мову як державну. Тим часом Прем'єр-міністр провінції Жан Лесаж 3 жовтня 1965 року на зустрічі з керівниками КУК у Вінніпезі офіційно підтримав позицію, що Канада – це радше багатокультурна, аніж двокультурна держава, тим самим увівши україномовне навчання в початкових класах, де набиралася відповідна кількість учнів [7, р. 50].

Представник КУК письменник Микола Суховерський зазначив: «Політика багатокультурності поволи українізувала українців у Канаді, навіть тих, які народилися тут. Французький сентимент у Квебеку здійснив великий вплив на наших українців» [1, арк. 124].

У 1966 році Павло Юзик разом з доктором Осипом Бойком та іншим депутатом Палати громад від Ліберальної партії Стівом Отто став біля витоків «третьої канадської сили». Якщо Дж. Діфенбейкер уважав українців такими самими будівничими Канади поряд з ангосаксами та франко-канадцами, то П. Юзик назвав «третьою канадську силу» угрупованням іммігрантів, які прибули до країни для покращання свого фінансово-економічного становища і при тому не цікавилися економікою та політичним життям Канади. Мовляв, українці Канади є не заробітчанами, а будівничими країни, у якій про-

живають. 20 січня 1968 року, виступаючи у Ванкувері щодо політики стосовно національностей Канади, він зауважив: «Звіт королівської комісії в своїх основних положеннях не є правильний. Канаду треба вважати многокультурною, а не двокультурною нацією». 1 жовтня того самого року він присвятив промову в Сенаті справам збереження культурних традицій етнічних меншин країни [3, с. 300–301].

У грудні 1968 року за ініціативи сенатора та його комітету з культурних прав, за підтримки федерального уряду, провінційного уряду Онтаріо та кількох міжетнічних організацій, у Торонто була скликана конференція «Блоків з питань культурних прав». Делегати рішуче відхилили поняття «бікультурність», як несумісне з ідеалом «рівноправного суспільства», і закликали уряд Канади до «офіційного визнання багатокультурного характеру Канади», відповідного переорієнтування фінансування громадських культурних організацій. Показово, що, відхилиючи пропозицію щодо створення Федерації етнічних товариств, конференція рекомендувала канадському сенатському комітетові з культурних прав продовжити свою працю та допомагати уряду у створенні дієвого представницького консультативного корпусу, який би чітко визначив потреби й інтереси етнічних груп Канади [6, р. 101].

У 1968 році Королівська комісія запропонувала змінити 93 і 133 статті Конституції Канади – Британського північноамериканського акту 1867 року. Її пропозиції зводилися до такого: «Рекомендуємо, щоб мови англійська і французька були формально визнані офіційними мовами Парламенту Канади, федеральних судів, федерального уряду і федеральної адміністрації... Рекомендуємо, щоб кожна провінція, у якій офіційна мова перейде десять процентів, які цією мовою користуються, визнали мови англійську і французьку як офіційні мови, і що вона акцентує все те, що таке визнання включає... Рекомендуємо, щоб було визнане

в шкільній системі право канадських батьків навчати офіційною мовою їхнього вибору, а ступінь застосування цього повинен залежати від скупчення меншостевого населення...» [4, с. 262–263].

Член Королівської комісії професор Я. Рудницький, виражаючи волю української громади, загалом погодився з пропозиціями щодо зміни конституції, але вважав, що їх потрібно вдосконалювати, тому подав у «Меншинному звіті» власні пропозиції. Його головною рекомендацією було визнання не тільки офіційних мов – англійської і французької, а й обласних мов у степових провінціях Канади – мови індіців, ескімосів, німців та італійців [4, с. 263].

Проблеми двомовності стали предметом обговорення спеціальної конституційної конференції, що відбулася на початку лютого 1968 року в Оттаві за участю делегацій усіх провінційних урядів Канади. З цієї нагоди КУК видав «Білу книгу», в якій від імені української громадськості висунув вимогу забезпечити розвиток української культури і мови, надати право навчатися українською мовою в державних школах з першого класу. Незважаючи на те, що ці пропозиції були підтримані багатьма громадськими, політичними й державними організаціями, а також представниками інших етнічних меншин, федеральний парламент їх відхилив і 7 липня 1969 року прийняв «Закон про офіційні мови», підготовлений Королівською комісією. Згодом цей закон ухвалив сенат і затвердив генерал-губернатор країни [4, с. 263].

Неоднозначна реакція «третього елемента» на прийняття закону про дві офіційні мови спонукала прем'єр-міністра Канади П. Трюдо виступити у пресі з офіційним тлумаченням основних положень нового документа. Проте найгостріше питання, що хвилювало представників «третього елемента», – офіційний статус їхніх мов – П. Трюдо обійшов, посилаючись на те, що «насправді закон стосується лише департаментів і агентств федерального уряду. Він не стосується таких справ, які, згідно з конституці-

єю, підлягають контролю провінцій. Він не змінює ніяких прав або привілеїв відносно мов англійської або французької, які тепер гарантує конституція» [4, с. 263].

Українська громада за підтримки інших національних меншин продовжувала боротьбу за багатокультурність, а не двокультурність, як того хотіла офіційна влада. Це дало привід П. Юзику заявити про особливу роль українських канадців у формуванні мультиетнічного характеру держави і їхнє лідируюче становище серед груп, що становлять «третьий елемент» у канадському суспільстві [4, с. 263].

15 квітня 1970 року відбулися Парламентські слухання за участю представників від КУК, на яких представили доповідь «Культурний внесок інших етнічних груп». Українські делегати розкритикували низку положень звіту. Зокрема, заступник президента КУК Іван Сирник, загалом підтримуючи тези комісії в тому, що програма багатокультурності виправдає очікування українців, зауважив, що його розчарувало й наполягання, що Канада – двокультурна країна. Від імені КУКу запропонував визначити в Акті про офіційні мови: українська та мови інших етносів повинні визначатися також канадськими, без надання їм статусу офіційних [1, арк. 124].

Напередодні проголошення федеральної програми багатокультурності провінційні уряди Манітоби й Альберти в 1970 і 1971 роках відповідно врахували пропозиції місцевих відділів КУК та визнали багатокультурність, проголосивши нову культурну політику для своїх провінцій. Це засвідчило важливу роль української спільноти в прийнятті нового курсу. З ініціативи місцевих відділів Комітету тут пройшли конференції «Культурна мозаїка» за участю делегатів багатогранного етнічного населення Канади, на яких визначалися етапи втілення в життя пропозицій Королівської комісії [1, арк. 124–125].

Питання захисту прав національних меншин Канади й надалі постійно перебува-

ли в центрі уваги президії КУК. У вересні 1970 року делегація Комітету виступила на засіданні конституційної комісії палати громад і сенату канадського парламенту й передала меморандум у справі багатокультурності. Наприкінці цього ж року на передконгресовій конференції КУК активно обговорювалося питання внесення змін до Конституції Канади для запровадження мовної багатокультурності [4, с. 263–264].

Під час зустрічі з міністром громадянських справ Р. Станбургом у квітні 1971 року члени президії КУК з'ясували позицію органів влади щодо пропозицій, зроблених на користь етнічних громад Королівською комісією двомовності. Українці представили кілька проектів у справі шкільництва, виховання молоді, розвитку радіомовлення й кіно, на реалізацію яких просили у федерального уряду 116 000 доларів [4, с. 264].

У жовтні цього року за ініціативи КУК було проведено конгрес культурної мозаїки Манітоби за участю 380 делегатів від усіх національних груп провінції, у тому числі 148 – від українських організацій. На конференції прийняли резолюцію з пропозиціями щодо розвитку національних культур і мов [4, с. 264].

Невдовзі П. Юзик подав розроблену українською громадою концепцію багатокультурності на розгляд канадського парламенту. Головні положення цього документа зводилися до таких тез: «Громадяни єдиної, об'єднаної і незалежної Канади повинні мати дійсну рівність в політичних і соціально-економічних правах, незалежно від етнічного походження, віросповідання і материнської мови. Усі етнічні групи повинні вносити свій вклад у культурну канадську мозаїку, а держава, у свою чергу, надавати моральну й матеріальну підтримку такій культурній діяльності. У мовному положенні Акту про офіційних мовах англійська мова визнається обов'язковою мовою для всіх канадців, але вивчення національних мов, їх громадське використання повинно заохочуватися й підтримуватися з громадських фондів. Преса має виділяти час і засоби етнічним мовним програмам, культурі і мистецтву малих груп.

Уряд на всіх рівнях зобов'язаний боротися з дискримінацією, спрямованою проти етнічних груп» [4, с. 264].

Активну роль у формуванні суспільної свідомості на підтримку руху за багатокультурність відіграли й інші провідні українські громадські діячі. Так, активіст КУК професор Альбертського університету М. Лупул став співзасновником програми двомовного англійсько-українського викладання в державних школах провінції Альберта. Він опублікував у пресі такі статті, як «Шляхи, які відкриваються перед Канадою у час політичної кризи, та їхні наслідки для багатокультурності», «Багатокультурність як державна політика», «Багатокультурність та канадська національна ідентичність». Водночас пропагував ідеї багатокультурності на численних семінарах і конференціях з питань взаємовідносин українців з іншими етнічними громадами – єврейською, російською, німецькою та польською [4, с. 264].

23 квітня 1971 року делегація президії КУК у складі президента В. Кушніра, фінансового секретаря А. Яремовича та виконавчого директора С. Кальби провела низку зустрічей із представниками федерального уряду з проблем багатокультурності. Їх підсумком став третій «бриф до уряду Альберти у справі українців згідно з новою канадською Конституцією, законами Альберти й політики уряду Альберти», у якому звучала вимога запровадження викладати українську мову та історію в інституті східноєвропейських студій університету та українознавчих студійних осередках. Цей документ ліг в основу «нової культурної політики для провінції Альберта». У підготовці урядового документа взяв участь М. Лупул, що його згодом федеральний уряд призначив головою урядового дорадчого комітету в справах багатокультурності в Західній Канаді [4, с. 265].

Завдяки наполегливій діяльності КУК та інших громадських організацій українська громада досягла прийняття рішення з урахуванням своїх інтересів. У 1970 році всі степові провінції ухвалили закони, за якими шкільні ради мали можливість запроваджувати двомовне англо-українське навчання. 8 жовтня 1971 року Прем'єр-міністр Канади

П. Трюдо в Палаті громад парламенту виклав засади нової політики багатокультурності. Він відзначив: «Національна єдність, якщо вона повинна мати якийсь значення в глибокому особистому сенсі, повинна ґрунтуватися на впевненості у власній індивідуальній окремішності, з цього може вирости повага до того самого в інших і бажання поділяти думки, ставлення та припущення. Енергійна політика багатокультурності створила цю початкову впевненість. Це може створити основу суспільства, базованого на справедливості для всіх» [4, с. 265].

На Х Конгресі українців Канади, що відбувся 8–11 жовтня 1971 року, П'єр Трюдо наголосив на важливості засад політики не лише для українців Канади, а й для всього канадського суспільства загалом, підкреслюючи той факт, що представники КУК допомогли урядові й парламентові країни втілити в життя програму покращення життя та зрівняння у правах усіх національ-

но-етнічних складників канадського суспільства [1, арк. 125].

Прем'єр-міністр стверджував, що підтримка федерального уряду стане доступною для всіх канадських культурних общин з метою збереження та розвитку їхнього самобутнього характеру. Нова політика передбачала повноправну участь етнокультурних спільнот у суспільно-політичному та культурному житті Канади, тим самим нівелювавши привілеї для будь-якої з них [1, арк. 125].

Х Конгрес українців Канади схвалив низку резолюцій у справі якнайшвидшого втілення в життя концепції багатокультурної Канади і створив спеціальний комітет, який мав дбати про створення федерального уряду українською громадою [1, арк. 125–126].

Постійна, цілеспрямована боротьба канадського українства за утвердження курсу на багатокультурність сприяла збереженню його самобутності.

Список використаних джерел

1. Балицька Ю. О. Суспільно-політична діяльність Конгресу українців Канади: дис. ... канд. політ. наук: 23.00.02; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. Чернівці, 2009. 213 арк.

2. Баран З. А., Кипаренко Г. М., Козицький А. М. та ін. Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки (1945 р. – початок ХХІ ст.): навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / за ред. М. Швагуляка; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Львів: Тріада плюс, 2011. 699, [1] с., [18] арк. фото.

3. Боровик М. Століття українського поселення в Канаді (1891–1991). Монреаль; Оттава: Українська Могилансько-Мазепинська академія наук, 1991. XIV. 485 с.

4. Ладжун Ю. Діяльність Комітету українців Канади щодо формування політики багатокультурності

у Канаді (60–80-ті роки ХХ ст.). *Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки*. 2011. Вип. 20. С. 260–270.

5. Сухобокова О. Інтеграція української діаспори у політичне життя Канади. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія*. 2011. Вип. 105. С. 52–56.

6. Bociurkiw B. The Federal Policy of Multiculturalism and the Ukrainian-Canadian Community. *Ukrainian Canadians, Multiculturalism, and Separatism: An Assessment* / ed. by Lupul M. R. Toronto: The University of Alberta Press, 1978. P. 98–129.

7. Yuzyk P. Ukrainian Canadians: their place and role in Canadian life. Toronto; Ontario: Ukrainian Canadian business & Professional federation, 1967. 104 p.

References

1. Balytska Yu. (2009) *Suspilno-politychna diyalnist Konhresu ukraintsiv Kanady* [Social and Political Activities of the Ukrainian Canadian Congress] (a thesis for qualifying as a Ph. D. in Political Science (23.00.02); Yu. Fedkovych Chernivtsi National University). Chernivtsi, 213 sheets.

2. Baran Z., Kyparenko H., Kozytyski A., Movchan S., Siromskiy R., Shvahuliak M. (2011) *Novitnia istoriya*

krajin Zakhidnoyi Yevropy ta Pivnichnoyi Ameryky (1945 r. – pochatok XXI st.) [Modern History of States in Western Europe and North America (1945 to Early XXIst Century)] (a tutorial for students of higher education institutions) (ed.-in-chief M. Shvahuliak) (I. Franko Lviv National University). Lviv: Triada plus, 699, [1] pp., [18] sheets of photos.

3. Borovyk M. (1991) *Stolittia ukrayinskoho poselennia v Kanadi (1891–1991)* [One Century of Ukrainian Settlement in Canada (1891–1991)]. Montreal; Ottawa: Mohyla-Mazepa Ukrainian Academy of, XIV, 485 pp.

4. Ladzhun Yu. (2011) *Diyalnist Komitetu ukrayintsiv Kanady shchodo formuvannia polityky bahatokulturnosti u Kanadi (60–80ti roky XX st.)* [Activities of the Ukrainian Canadian Committee concerning the Formation of the Policy of Multiculturalism in Canada (1960s to 1980s)]. *Mizhnarodni zvyazky Ukrainy: naukovi poshuky i znakhidky* [International Relations of Ukraine: Scientific Pursuits and Finds], Iss. 20, pp. 260–270.

5. Sukhobokova O. (2011) *Intehratsiya ukrayinskoyi diaspori u politychne zhyttia Kanady* [Integration of

the Ukrainian Diaspora into the Canadian Politics]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Istoriya* [Bulletin of the Taras Shevchenko Kyiv National University. History], Iss. 105, pp. 52–56.

6. Bociurkiw B. (1978) *The Federal Policy of Multiculturalism and the Ukrainian-Canadian Community. Ukrainian Canadians, Multiculturalism, and Separatism: An Assessment* (ed. by Lupul M. R). Toronto: The University of Alberta Press, pp. 98–129.

7. Yuzyk P. (1967) *Ukrainian Canadians: their place and role in Canadian life*. Toronto; Ontario: Ukrainian Canadian business & Professional federation, 104 pp.